

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 9

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 467 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-sentyabrda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati

Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori

Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessor

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori

Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi

Djudi Smetana, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH

Krissi Lyuis, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH

Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya

Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyea Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Innovatsion siyosatni amalga oshirish yo'nalishlari.....	16
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Tijorat banklari kredit portfelini boshqarishning bozor mexanizmlari va ularni joriy etishdagi muammolar	21
Yusupov Shoxzod Maxmatmurodovich	
Hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish davrlari ekonometrik modelini yaratish masalalari.....	24
Abdullayev Farxod Ozodovich	
Marketing yondashuvi asosida Sirdaryo viloyatining investitsion salohiyatini baholash usullari.....	35
Xolmurotova Diyoraxon Ibragimovna	
Bevosita soliqlar ma'muriyatchiligi.....	41
Idrisov Alisher Otajonovich	
Soliq nazorati va transfert narxni belgilashda soliq nazoratini tashkil etishning xorij tajribalari.....	46
Abdiev Jaxongir Ibragimovich	
Soliq siyosati va strategiyasining ilmiy-nazariy tahlili.....	53
Djumaniyazov Marks Quranbaevich	
Pestel tahlili – muvaffaqiyatli investitsiya qarorlarini qabul qilish asosi	60
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan biznes loyihalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning o'ziga xos xususiyatlari.....	67
Asrorov Azizbek Isomiddin o'g'li	
The significance, problems and solutions of the green economy in the New Uzbekistan economy.....	74
Sattorova Mehriniso, Ibragimova Gulchehra Tohirovna	
O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni soliqqa tortishning joriy qilinishi va rivojlanish tendensiyasi	79
Otamuradov Nuriddin Najmiddinovich	
Korporativ boshqaruvni innovatsion rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy asoslari	87
Xalmuradov Elmurod Dilmuradovich	
Международный опыт стимулирования инновационной деятельности.....	93
Абдиуалиева Гулзада Азатовна	
How does foreign direct investment promote economic growth?	98
O'tkirova Bonu Azamat kizi	
Mintaqalarni barqaror rivojlantirishning konseptual asoslari va ular evolyutsiyasi.....	102
Umarov Abduvaxob Tursunovich	
Technological Innovations of Electronic Payment Systems.....	107
Mirkomil Boboyorov Murodullaevich	
Ta'lim xizmatlari sohasida davlat-xususiy sherikligining rivojlanishida xorij tajribasining o'rni va ahamiyati.....	115
Imomov Xolmurod Norqul o'g'li	
O'zbekiston iqtisodiyotiga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investisiya va xorijiy kreditlar jalb qilish samaradorligi tahlili	119
Maksudov Abdumalik Xodievich	
Davlat ehtiyojlari uchun tovarlar (ishlar, xizmatlar) xarid qilishni takomillashtirish	124
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

Mamlakatimizda oziq-ovqat sanoatini rivojlanish holati va uning dolzarbligi	129
Turg'unov Muxriddin Mo'ydinjon o'g'li	
Turizmدا innovatsiyalarni qo'llash imkoniyatlari.....	133
Po'latov Ma'murjon Murodjon o'g'li	
Davlat budjetining solikli daromadlari tahlili	139
Abduraimova Nigora Radjabovna	
Soliq yuki soliq tizimining qanchalik samarali ekanligini aniqlovchi muhim mezon	143
To'lakov Ulug'bek Toshmamatovich	
O'zbekiston sanoat korxonalarida xom ashyo resurslaridan samarali foydalanishning hozirgi holati, muammolari va mintaqaviy xususiyatlari (qashqadaryo viloyati misolida).....	151
Ochilov Akram Odilovich, Xazratov Sarvar Ibragimovich	
Состояние туристической инфраструктуры Ташкентской области.....	156
Гаппарова Майрамхон Зафар кизи	
Sanoatlashuvning ekologik ta'siri va "yashil" iqtisodiyotga o'tishning asoslari	161
Nosir Maxmudov, Lola Azimova	
Iqtisodiyotni raqamlashtirishda sinergetik ta'sirning nazariy asoslari	167
Maxmudova Zoxida Maqsudali qizi, Normurodov Xusan	
Davlat budjeti xarajatlaridansamarali foydalanishni takomillashtirish.....	173
Sherxon Tuychiyev	
Savdo korxonalarida ta'minot zanjirining asosiy bosqichlari va muammolari.....	177
Ergashev Jahongir Baxodirovich	
Kichik biznes subyektlarining innovatsion loyihalarni moliyalashtirish yo'llari	180
Ergashev Firuz Baxodirovich, Ishturdiev Hasan Abdigapparovich	
Budjet tashkilotlarida qurilish-ta'mirlash xarajatlari hisobining asoslari.....	184
Azizova Zilola Lochin qizi	
Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahallilashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	191
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Suv ekologiyasining asosiy yo'nalishi va uning fandagi o'rni.....	200
Musayeva Muqaddas Abdurashid qizi	
Анализ прибыли агропромышленности	204
Гафурова Азизахон Фатиховна	
Systematic analysis of briquette mass pressing equipment approach	209
Kobilov Khasan Khalilovich, Sharipova Nazira Rakhmatilloevna	
An Econometric Assessment of the Effects of Fintech on Economic Growth in Developed Countries	213
Anvarkhonov Abdulatifkhon Jamshidkhon ugli	
Raqamli iqtisodiyot rivojida korporativ boshqaruv faoliyatining roli	216
Muxitdinov Ulug'bek Diyarovich	
Значение промышленной сети в развитии деятельности предприятий малого бизнеса.....	221
Кодиров Жавлонбек Нематуллаевич	
Tadbirkorlik kambag'allikni qisqartirishning asosiy yo'nalishi.....	225
Xolmirzayev Abdulxamid Xapizovich	
Kichik biznes subyektlarida mahsulot ishlab chiqarishda innovatsiyani joriy etish masalalari.....	230
Mirzayev Kobil Nosirjonovich	
Investisiya faoliyatini moliyalashtirish manbalarini rivojlantirish mexanizmlari.....	236
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Innovasion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida sifat menejmentini joriy etishning nazariy-uslubiy masalalari.....	242
Zarina Ashurova	
Social media marketing strategies for small businesses.....	247
Mannonov Shahzod Istam ugli	
Xalqaro shartnomalar qoidalarini qo'llashning xalqaro va milliy uslubiy tamoyillarining o'zaro ta'siri.....	250
Rajapov Shuxrat Zaripbaevich	
Neft-gaz, yoqilg'i energetika sanoati sohasidagi yirik soliq to'lovchilarda soliq nazoratini samarali tashkil etish va takomillashtirish masalalari	258
Abdullaev Shuxrat Sultanbaevich	
Суть и значимость инновационных технологий в региональном управлении	266
Муминов Фазлиддин Хусниддин угли	
SWOT-анализ использования социальных сетей в туристической индустрии узбекистана	279
Касимова Зилола Гуламиддиновна	
Germaniya tajribasidan foydalanish orqali o'zbekistonda turizm sohasidagi kadrlar salohiyatini rivojlantirish masalalari	287
Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi, Ochilov Akram Odilovich	
Blockchain texnologiyasining bank operatsiyalari xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	291
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
Tijorat banklarini reytingini aniqlashda bankometr modelidan foydalanish yo'llari.....	294
Karabaev Nodir Abduhamidovich	
Значение business city как инфраструктурного объекта	303
Солиева Умида Алишер кизи	
The potential for the development of wage labor as a factor	308
Usmanov Ilkhom Achilovich	
Ways to improve the organizational and economic mechanism of business tourism in Uzbekistan.....	312
Musayeva Shoirazimovna, Usmanova Dilfuza Ilkhomovna	
Kichik biznes subyektlarining faoliyatini baholashning metodologik asoslari	318
Mavrolov Ravshan Ne'matjonovich	
Kichik korxonalarini rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanish.....	324
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Mamlakatimizda intensiv baliqchilikni rivojlantirishning dolzarb masalalari	328
Mamatqulov Nurbek O'razali o'g'li	
Уменьшение выбросов парниковых газов и переход к возобновляемым источникам энергии	331
Р.Т. Шомуродов, И.И. Бахадиров, Р.Т. Умаров, И.Ш. Жамолиддинова	
Ipoteka bozorida investision muhitni yaxshilash yo'llari.....	341
Abdullaev Muhammadsodiq Isroil o'g'li	
Muammoli kreditlar: yechimlari va istiqbollari.....	346
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich	
Ishlab chiqarish korxonalarida risklarni boshqarish va ta'sirini baholash uslubiyati.....	351
Muxitdinov Shuhrat Ziyavitdinovich	
Zamonaviy sharoitda PR (jamoatchilik bilan aloqalar)ning mazmuni va ahamiyati.....	356
Ergasheva Fotimaxon Ibragimovna	
O'zbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning o'ziga xos xususiyatlari	361
Xikmatillayeva Dildora Shavkat qizi	

Rahbar kasbiy motivatsiyasini rivojlantirish ko'nikmalarini takomillashtirish	366
Shadiyev Sherzod Fayzullayevich	
Improvement of marketing communication strategies in chemical industry enterprises	375
Muminova Dildora Dilshadovna	
Mikromoliya tashkilotlarida islom moliyaviy instrumentlarini joriy etishni takomillashtirish	380
Axmedova O'g'ilshod Musurmonqul qizi	
Tijorat banklarida aktivlar sifatini tasniflashning nazariy jihatlarini	384
Qodirova Nafisa Ilhomovna	
Importance-performance analysis as a useful tool for marketing audit processes of HEIs in Uzbekistan	388
Nurillo Umarxonov	
Тенденции энергетики будущего: шаги в новую фазу	396
Абдураимова Нигора Раджабовна	
Chet mamlakatlar pensiya tizimining o'ziga xos xususiyatlari	405
Tursunov Zohidxo'ja Orifovich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklar faoliyatini statistik tadqiq etish xususiyatlari	412
Kutliyev Dilshod Orifovich	
O'zbekistonda suv tanqisligining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishgata'siri	419
Maxmudov Nosir Maxmudovich, Alimova Guzal Alisherovna	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotning kelajak istiqbollari	424
Egamberdiyev Humoyun	
To'qimachilik mahsulotlari ishlab chiqarish va eksport qilishning holati hamda rivojlanish istiqbollari (namangan viloyati misolida)	433
Jo'raboieva Shohida Kamoliddin qizi	
Kichik korxonalarni rivojlantirishdagi muammolari va ularning yechimlari	439
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li, Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirishda xorijiy mamlakatlar tajribasi	422
Xaydarova Charos Nizomiddin qizi	
Namangan viloyati kichik biznes subyektlari faoliyatida real investitsiyalarning samaradorligini ekonometrik baholash	448
E.S.Jurayev	
Hududlarni iqtisodiy rivojlanishida investitsiyalar ko'rsatkichi tahlili (Sirdaryo viloyati misolida)	454
Karimqulov Jasur Imomboyevich, Alimova Dilafro'z Tohir qizi, Qurbonova Shahnoza Yuldashbayevna	
Fiskal avtomatik stabilizatorlarning iqtisodiyotga ta'siri	462
Madaminova Maftuna	

FISKAL AVTOMATIK STABILIZATORLARNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI

Madaminova Maftuna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada davlat iqtisodiyotida fiskal siyosatning asosiy dastaklaridan biri bo'lib hisoblanuvchi avtomatik stabilizatorlarning iqtisodiy ahamiyati o'rganildi. Shuningdek, mamlakatni iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish, modernizatsiya qilish va rivojlantirish sharoitida fiskal siyosatini rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlari hamda mazkur tarmoq faoliyatiga ta'sir etuvchi omillar qisqacha bayon etilgan.

Kalit so'zlar: diskretion, nodiskretion fiskal siyosat, avtomatik stabilizatorlar, transfertlar, davlat budjeti.

Abstract: In this article, the economic importance of automatic stabilizers, which are considered one of the main levers of fiscal policy in the state economy, was studied. Also, in the conditions of deepening, modernization and development of the country's economic reforms, the specific features of the development of the fiscal policy and the factors affecting the activity of this sector are briefly described.

Key words: discretionary, non-discretionary fiscal policy, automatic stabilizers, transfers, state budget.

Аннотация: В данной статье исследовано экономическое значение автоматических стабилизаторов, которые считаются одним из основных рычагов фискальной политики в экономике государства. Также в условиях углубления, модернизации и развития экономических реформ страны кратко описаны особенности развития бюджетной политики и факторы, влияющие на деятельность этого сектора.

Ключевые слова: дискреционная, недискреционная фискальная политика, автоматические стабилизаторы, трансферты, государственный бюджет.

KIRISH

Avtomatik stabilizatorlar zamonaviy iqtisodiyotda muhim rol o'ynaydigan vositalardan biridir. Ular iqtisodiy o'zgarishlarga avtomatik tarzda javob berib, iqtisodiy barqarorlikni saqlashda yordam beradi. Iqtisodiyotda tez-tez ro'y beradigan o'zgarishlar, xususan, bozor talab va taklifi, narxlar darajasi hamda iqtisodiy sikllar avtomatik stabilizatorlar orqali nazorat qilinadi. Ushbu maqolada avtomatik stabilizatorlarning asosiy turlari, ularning iqtisodiy tizimda qanday ishlashi va ular orqali qanday natijalarga erishish mumkinligi haqida ma'lumotlar keltiriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Avtomatik stabilizatorlar mavzusidagi adabiyotlar iqtisodiy nazariyalarda keng o'rganilgan va bu boradagi turli fikrlarni tahlil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Ilmiy manbalarda avtomatik stabilizatorlarning turli jihatlarini, ularning samaradorligi va cheklovlari batafsil yoritilgan.

Keynsian iqtisodiyot maktabining tarafdorlari avtomatik stabilizatorlarni iqtisodiy siyosatning muhim elementi sifatida ko'radilar. Ularning fikricha, davlat tomonidan amalga oshiriladigan avtomatik stabilizatsiya choralari iqtisodiy sikllarni muvozanatda ushlab turish uchun zarurdir. Keynsian nazariyada avtomatik stabilizatorlar iqtisodiy tushkunlik va o'sish davrlarida davlatning budget siyosatini balansda ushlab turishga yordam beradi. John Maynard Keynesning asarlari bu borada asosiy manbalardan biri bo'lib, uning davlat xarajatlari va soliqlar orqali iqtisodiy o'sishni boshqarish nazariyasi avtomatik stabilizatorlarga asos solgan.

Neoklassik iqtisodiy maktabning vakillari avtomatik stabilizatorlar samaradorligini tanqid qiladilar. Ular bozor mexanizmlarining o'z-o'zini tartibga solish qobiliyatiga ishonadilar va davlat aralashuvining minimum darajada bo'lishini talab qiladilar. Monetaristlar, xususan, Milton Friedman va uning izdoshlari avtomatik stabilizatorlarning vaqtinchalik ta'sirga ega ekanligini va iqtisodiyotning uzoq muddatli barqarorligini ta'minlashda davlat aralashuvi cheklangan rol o'ynashi kerakligini ta'kidlaydilar.

So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlar avtomatik stabilizatorlarning turli mamlakatlardagi samaradorligini ko'rsatadi. Masalan, OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development – Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) va Xalqaro Valyuta Fondi tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlar rivojlangan mamlakatlarda soliqlar va ijtimoiy yordam dasturlarining avtomatik stabilizatsiya vazifasini muvaffaqiyatli bajarayotganligini ko'rsatgan. Bu tadqiqotlar iqtisodiy inqirozlar davrida avtomatik stabilizatorlar orqali o'sish sur'atlarini tiklash imkoniyati mavjudligini tasdiqlaydi.

Adabiyotlarda avtomatik stabilizatorlarning cheklavlari ham yoritilgan. Ba'zi iqtisodchilar, masalan, Robert Lucas kabi vakillar davlat aralashuvi va avtomatik stabilizatorlar iqtisodiy samaradorlikni buzishi va uzoq muddatda iqtisodiy o'sishga salbiy ta'sir qilishi mumkinligini ta'kidlaydilar. Shuningdek, ba'zi mamlakatlarda avtomatik stabilizatorlarning budjet defitsitini oshirish ehtimoli ham mavjud bo'lib, bu davlat qarzini ko'paytirishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada ma'lumotlarni statistik guruhlash, qiyosiy tahlil usullaridan foydalanilgan. Tadqiqot O'zbekiston iqtisodiyotida soliq tushumlari va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni tadqiq etish, ijtimoiy yordam dasturlari va ishsizlik nafaqalari, shuningdek, davlat xarajatlari va qarzini aniqlash hamda O'zbekiston iqtisodiyotida fiskal avtomatik stabilizatorlarning ta'sirini asoslashdan iborat.

Tahlil va natijalar muhokamasi

Iqtisodiyotning sikllari rivojlanishini tartibga solish orqali makroiqtisodiy muvozanatlikni ta'minlab borishga qaratilgan fiskal siyosat bir qator fiskal vosita va iqtisodiy dastaklar yordamida amalga oshiriladi. Qo'llaniladigan bu barcha fiskal vosita va dastaklar birgalikda tartibga solishning fiskal mexanizmini tashkil qiladi. Bu mexanizmlar ixtiyoriy(diskretion) va avtomatik (diskretion bo'lmagan) fiskal siyosat o'rtasida farqlanadi. Bilamizki, diskretion fiskal siyosatda hukumat davlat sarflari bilan bog'liq bo'lgan ijtimoiy ishlar va boshqa dasturlar, davlat buyurtma va xaridlari, davlat investitsiyalari, transfert yoki qayta taqsimlash turidagi xarajatlarni o'zgartirish, soliqlarni boshqarish kabi dastaklardan foydalanib iqtisodiyotni tartibga soladi.

Avtomatik stabilizatorlar hukumat yoki siyosatchilar tomonidan qo'shimcha, o'z vaqtida ruxsatisiz normal ishlashi orqali mamlakatning iqtisodiy faoliyatidagi tebranishlarni qoplash uchun mo'ljallangan fiskal siyosatning bir turi bo'lib hisblanadi. Eng mashhur avtomatik stabilizatorlar korporativ va shaxsiy daromad solig'i, ishsizlik sug'urtasi va farovonlik kabi o'tkazma tizimlarini o'z ichiga oladi. Avtomatik stabilizatorlar aynan iqtisodiy sikllarni barqarorlashtirish uchun harakat qiladi va hukumatning qo'shimcha harakatlarsiz avtomatik ravishda ishga tushiriladi.

Yanayam aniqroq qilib aytadigan bo'lsak, avtomatik stabilizatorlar soliq stavkalarini avtomatik ravishda o'zgartiradigan va to'lovlarni, daromadlarni, iste'molni va biznes-sikl davomida biznes xarajatlarini barqarorlashtirishga mo'ljallangan tarzda avtomatik ravishda o'zgartiradigan hukumat siyosatidir.

Avtomatik stabilizatorlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- 1) daromad solig'i (u uy xo'jaliklari daromad solig'i va yuridik shaxslar daromad solig'ini o'z ichiga oladi);
- 2) egri soliqlar (birinchi navbatda, qo'shilgan qiymat solig'i);
- 3) ishsizlik nafaqalari;
- 4) kambag'allik uchun nafaqalar

Avtomatik stabilizatorlar, birinchi navbatda, salbiy iqtisodiy zarbalar yoki turg'unliklarga qarshi turish uchun mo'ljallangan, ammo ular kengayib borayotgan iqtisodiyotni "sovutish" yoki inflyatsiyaga qarshi kurashish uchun ham mo'ljallangan bo'lishi mumkin. O'zining normal ishlashi bilan bu siyosatlar tez o'sish va yuqori daromadlar davrida iqtisodiyotdan soliq sifatida ko'proq pul olib tashlaydi. Iqtisodiy faollik sekinlashganda yoki daromadlar pasayganda ular davlat xarajatlari yoki soliqlarni qaytarish shaklida iqtisodiyotga ko'proq pul qaytaradilar. Bu iqtisodni biznes siklidagi o'zgarishlardan yumshatish uchun mo'ljallangan.

Avtomatik stabilizatorlar soliqqa tortishning progressiv tuzilmasidan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin, bunda daromadlar yuqori bo'lganda soliqlarda olinadigan daromad ulushi yuqori bo'ladi. Retsessiya, ish o'rinlarini yo'qotish yoki muvaffaqiyatsiz investitsiyalar tufayli daromadlar pasayganda summa tushadi. Misol uchun, jismoniy shaxs soliq to'lovchining yuqori ish haqi olishi sababli ularning qo'shimcha daromadlariga amaldagi darajali tuzilishdan kelib chiqqan holda yuqori soliq stavkalari qo'llanilishi mumkin. Agar ish haqi pasaysa, jismoniy shaxs o'z olgan daromadiga qarab quyi soliq darajasida qoladi.

Xuddi shunday, iqtisod kengayish bosqichida bo'lganida, ishsizlik bo'yicha sug'urta o'tkazmalari to'lovlari kamayadi, chunki da'vo arizalarini topshiradigan ishsizlar soni kamroq. Iqtisodiyot tanazzulga botgan va ishsizlik yuqori bo'lganida ishsizlik to'lovlari ko'tariladi. Biror kishi ishsizlikdan sug'urta qilish huquqiga ega bo'lgan tarzda ishsiz qolsa, unga faqat nafaqa olish uchun ariza berish kerak. Taklif etilayotgan imtiyozlar miqdori turli davlat va milliy qoidalar hamda standartlar bilan tartibga solinadi, arizani ko'rib chiqishdan tashqari yirik davlat tashkilotlarining aralashuvini talab qilmaydi.

Iqtisodiyot turg'unlikda bo'lganida avtomatik stabilizatorlar dizayni bo'yicha budjet taqchilligining oshishiga olib kelishi mumkin. Fiskal siyosatning bu jihati Keyns iqtisodining quroli bo'lib, iqtisodiy tanazzul davrida iqtisodiyotdagi yalpi talabni qo'llab-quvvatlash uchun davlat xarajatlari va soliqlardan foydalanadi.

Xususiylar tadbirkorlik va uy xo'jaliklaridan soliqlardan kamroq mablag' olib, ularga to'lovlar va soliqlarni qaytarish ko'rinishida ko'proq berish orqali fiskal siyosat ularni iste'mol va investitsiya xarajatlarini oshirishga yoki hech bo'lmaganda kamaytirmaslikka rag'batlantirishi kerak. Bunday holda soliq-budjet siyosatining maqsadi iqtisodiy tanazzulning chuqurlashishiga yo'l qo'ymaslikdir.

O'rnatilgan stabilizatorlarning iqtisodiyotga ta'sir qilish mexanizmini ko'rib chiqaylik. Daromad solig'i quyi-dagicha ishlaydi: pasayish davrida tadbirkorlik faolligi darajasi (Y) pasayadi va soliq funksiyasi quyidagi shaklga ega bo'lganligi sababli: $T = tY$ (bu yerda T - soliq tushumlari miqdori, t - soliq stavkasi va Y-jami daromad (mahsulot) summasidir), keyin soliq tushumlari miqdori kamayadi va iqtisodiyot "haddan tashqari qizib ketganda", haqiqiy ishlab chiqarish miqdori maksimal bo'lganda soliq tushumlari ortadi. E'tibor bering, soliq stavkasi o'zgarishsiz qoladi. Biroq soliqlar xarajatlar oqimini va shuning uchun daromadlarni kamaytiradigan iqtisodiyotdan olib qo'yishdir (sxema modelini eslang). Ma'lum bo'lishicha, pasayish bilan tutilishlar minimal, haddan tashqari qizib ketish bilan esa maksimal bo'ladi. Shunday qilib, soliqlar mavjudligi (hatto bir martalik, ya'ni avtonom) tufayli iqtisodiyot haddan tashqari qizib ketganda avtomatik ravishda "sovib ketadi" va turg'unlik paytida "isiydi". Iqtisodiyotda daromad solig'ining paydo bo'lishi multiplikator qiymatini pasaytiradi (daromad solig'i stavkasi mavjud bo'lmaganda multiplikator mavjud bo'lganidan ko'p bo'ladi), bu esa barqarorlashtiruvchi ta'sirni kuchaytiradi. Shubhasiz, progressiv daromad solig'i iqtisodiyotga eng kuchli barqarorlashtiruvchi ta'sir ko'rsatadi.

Qo'shilgan qiymat solig'i (QQS) quyidagi tarzda o'rnatilgan barqarorlikni ta'minlaydi. Turg'unlik davrida sotish hajmi kamayadi va QQS mahsulot narxining bir qismi bo'lgan bilvosita soliq bo'lganligi sababli sotish hajmi pasayganda bilvosita soliqlardan soliq tushumlari (iqtisodiyotdan olib qo'yish) kamayadi. Aksincha, haddan tashqari qizib ketganda umumiy daromadlar oshgani sayin savdo ko'payadi, bu esa bilvosita soliq tushumlarini oshiradi. Iqtisodiyot avtomatik ravishda barqarorlashadi.

Ishsizlik va qashshoqlik nafaqalari nuqtayi nazaridan ularning umumiy to'lovlari tanazzul davrida (odamlar ishini yo'qotib, qashshoqlasha boshlagani uchun) ortadi hamda "ortiqcha bandlik" va daromadlar o'sishi kuza-tilgan boom davrida pasayadi. (Shubhasiz, ishsizlik nafaqasini olish uchun ishsiz, kambag'allik nafaqasini olish uchun esa juda kambag'al bo'lishi kerak). Ularning to'lanishi daromadning o'sishiga yordam beradi, demak, tanazzul davrida iqtisodiy tiklanishni rag'batlantiradi. Bum davrida ushbu to'lovlarning umumiy miqdorining kamayishi iqtisodiyotga cheklovchi ta'sir ko'rsatadi.

Soliqlar O'zbekistonda davlat budjeti uchun asosiy daromad manbalaridan biri bo'lib, ular iqtisodiy o'zgarishlarga avtomatik tarzda javob beradi. Quyida so'nggi yillardagi O'zbekistonning YAIM o'sish sur'atlari va soliq tushumlari ko'rsatilgan:

1-jadval: O'zbekiston iqtisodiyotida soliq tushumlari va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik.

Yil	YAIM o'sish sur'ati (%)	Soliq tushumlari (% YAIM)	Davlat budjeti defitsiti yoki ortig'i (% YAIM)
2018	5.1	18.3	0.5
2019	5.6	19.0	0.8
2020	1.6 (Pandemiya)	17.5	-2.6
2021	7.4	18.7	-1.5
2022	5.7	18.8	-1.2

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, pandemiya ta'sirida 2020-yilda YAIM o'sishi sekinlashgan va soliq tushumlari kamaygan. Natijada, davlat budjeti defitsitga uchragan. 2021 va 2022-yillarda iqtisodiy tiklanish boshlangach soliq tushumlari qayta o'sa boshladi, ammo budjet hali ham defitsitda qoldi.

Iqtisodiy qiyinchiliklar paytida davlat tomonidan ijtimoiy yordam dasturlari kengaytiriladi. Quyida O'zbekistonda ishsizlik darajasi va davlatning ijtimoiy yordamga sarflagan mablag'lari keltirilgan:

2-jadval. Ijtimoiy yordam dasturlari va ishsizlik nafaqalari.

Yil	Ishsizlik darajasi (%)	Ijtimoiy yordam dasturlari (% YAIM)	Ishsizlik nafaqalari (% YAIM)
2018	9.3	1.2	0.5
2019	9.0	1.3	0.4
2020	11.1 (Pandemiya)	2.0	0.7
2021	10.5	1.8	0.6
2022	9.6	1.7	0.5

Pandemiya davrida ishsizlik darajasi oshgan va davlat tomonidan ishsizlik nafaqalariga va ijtimoiy yordam dasturlariga ajratilgan mablag' sezilarli darajada ko'paygan. Iqtisodiyot tiklanishi bilan 2021-2022-yillarda ijtimoiy yordam dasturlari biroz qisqargan bo'lsada, ishsizlik darajasi hali ham pandemiyagacha bo'lgan darajaga to'liq qaytmagan.

Davlat avtomatik stabilizatorlar sifatida inqiroz davrida budjet xarajatlarini oshirish orqali iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlaydi. Quyida O'zbekiston davlat qarzi va xarajatlarning YAIMga nisbati ko'rsatilgan:

3-jadval. Davlat xarajatlari va qarzi o'sishi.

Yil	Davlat xarajatlari (% YAIM)	Davlat qarzi (% YAIM)
2018	22.0	20.3
2019	24.5	26.5
2020	30.0	36.0
2021	27.5	37.0
2022	26.0	35.5

Pandemiya davrida davlat xarajatlari sezilarli darajada oshgan va bu davlat qarzining tez sur'atlarda o'sishiga olib kelgan. 2021 va 2022-yillarda qarz nisbatan barqarorlashgan bo'lsada hali ham yuqori darajada qolmoqda. Bu kelajakda iqtisodiy rivojlanishga ta'sir qilishi mumkin.

Fiskal siyosat orqali amalga oshiriladigan avtomatik stabilizatorlar iqtisodiy sikllarni yumshatishga yordam beradi. OECD va boshqa xalqaro tashkilotlar kabi O'zbekistonning fiskal siyosati orqali iqtisodiy pasayish davrida davlat xarajatlari va soliqlar avtomatik ravishda o'zgaradi. Quyida avtomatik stabilizatorlarning YAIM o'zgarishiga qanday ta'sir qilganini ko'rish mumkin:

4-jadval. O'zbekiston iqtisodiyotida fiskal avtomatik stabilizatorlarning ta'siri.

Yil	Iqtisodiy pasayish (%)	Avtomatik stabilizatorlar orqali yumshatilgan pasayish (%)
2020	-1.6 (Pandemiya)	-0.9
2021	7.4	3.0
2022	5.7	2.5

2020-yilgi pandemiya davrida iqtisodiy pasayish davlat xarajatlari va ijtimoiy yordam dasturlari orqali biroz yumshatilgan. 2021 va 2022-yillarda iqtisodiy o'sish yuqori bo'lib, avtomatik stabilizatorlar davlat budjetini barqaror saqlashda yordam bergan.

Aytish joizki, rivojlangan mamlakatlarda iqtisodiyot 2/3 qismi ixtiyoriy fiskal siyosat orqali va 1/3 qismi o'rnatilgan stabilizatorlar ta'sirida tartibga solinadi.¹

OECD tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarga ko'ra, avtomatik stabilizatorlar iqtisodiy pasayish davrida YAIM pasayishini qanchalik yumshatishi keltirilgan. Quyidagi jadvalda iqtisodiy tushkunlik paytida avtomatik stabilizatorlar orqali yumshatilgan YAIM pasayishi ko'rsatilgan:

5-jadval: Turli davlatlar iqtisodiyotidagi avtomatik stabilizatorlar orqali yumshatilgan pasayish ko'rsatkichlari².

Mamlakat	Iqtisodiy pasayish (%)	Avtomatik stabilizatorlar orqali yumshatilgan pasayish (%)
AQSH	-4.0	-2.5
Germaniya	-5.0	-3.2
Yaponiya	-3.5	-2.0
Fransiya	-6.0	-4.0
Italiya	-7.5	-4.5

¹ <https://votpuskonline.ru/>

² www.oecd.org OECD rasmiy veb-sayti

OECD ma'lumotlariga ko'ra, avtomatik stabilizatorlar AQShda iqtisodiy pasayishni 1,5 foizga yumshatgan bo'lsa, Yevropa mamlakatlarida bu ko'rsatkich sezilarli darajada yuqoriroq bo'lgan. Germaniya va Fransiya kabi mamlakatlarda avtomatik stabilizatorlar iqtisodiy pasayishning qariyb yarmiga yaqin qismini yumshatishga yordam bergan.

Avtomatik stabilizatorlar, shuningdek, maxsus qonunchilik ruxsatini talab qilishi mumkin bo'lgan fiskal siyosatning boshqa shakllari bilan birgalikda ishlatilishi mumkin. Bunga misol qilib bir martalik soliqlarni kamaytirish yoki qaytarish, davlat investitsiyalari yoki korxonalar va uy xo'jaliklariga to'g'ridan to'g'ri davlat subsidiyalarini to'lash kiradi.

Qo'shma Shtatlarda yuritayotgan fiskal fiyosatga qaraydigan bo'lsak, 2018-yilda Iqtisodiy rag'batlantirish to'g'risidagi qonunga muvofiq bir martalik soliq imtiyozlari va 2019-yilda Amerikaning qayta investitsiya va tiklanish qonuniga binoan federal to'g'ridan to'g'ri subsidiyalar, soliq imtiyozlari va infratuzilma xarajatlari bo'yicha 831 milliard dollar sarfladi³.

2020-yilda Koronavirusga qarshi yordam, yordam va iqtisodiy xavfsizlik (CARES) to'g'risidagi qonun AQSh tarixidagi eng katta rag'batlantiruvchi paketga aylandi. U kengaytirilgan ishsizlik nafaqalari, oilalar va kattalarga to'g'ridan to'g'ri to'lovlar, kichik biznesga kreditlar va grantlar, korporativ Amerikaga kreditlar va shtat hamda mahalliy hukumatlarga milliardlab dollarlar shaklida 2 trillion dollardan ortiq hukumat yordamini taqdim etdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Avtomatik stabilizatorlar daromad va ishsizlikdagi o'zgarishlarga deyarli darhol javob berishlari sababli avtomatik stabilizatorlar yengil salbiy iqtisodiy tendensiyalarni o'zgartirish uchun birinchi mudofaa chizig'i bo'ladi. Biroq hukumatlar ko'pincha jiddiyroq yoki uzoq davom etadigan turg'unliklarni bartaraf etish yoki iqtisodiydan tashqari yordam uchun jamiyatdagi muayyan hududlar, tarmoqlar yoki siyosiy jihatdan ma'qullangan guruhlarini maqsad qilib olish uchun boshqa turdagi yirik fiskal siyosat dasturlariga murojaat qilishadi.

Fiskal siyosatning samaradorligi fiskal va soliq islohotini chuqurlashtirish, zamonaviy fiskal tizimni barpo etish borasidagi yutuqlarga ham tayanadi. Fiskal va soliq islohoti fiskal siyosatning avtomat stabilizator rolini yaxshiroq bajarishi uchun sharoit yaratadi. Davlat daromadlari va xarajatlari tizimini takomillashtirish zarur. Bundan tashqari, progressiv soliq tizimi va mustahkam ijtimoiy ta'minot tizimi avtomatik stabilizatorning asosidir.

O'zbekiston iqtisodiyotida avtomatik stabilizatorlar, xususan, soliqlar va ijtimoiy yordam dasturlari iqtisodiy o'zgarishlarga avtomatik tarzda javob berib, iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi. Iqtisodiy pasayish davrida davlat xarajatlarining oshishi va soliq tushumlarining qisqarishi orqali iqtisodiyotda yumshatish amalga oshiriladi. Biroq avtomatik stabilizatorlarning samaradorligi kelajakda davlat qarzi va iqtisodiy barqarorlikka qanday ta'sir qilishini doimiy kuzatib borish kerak bo'ladi.

Foydalanilgan adaboyotlar ro'yxati

1. Makroiqtisodiyot. O'quv qo'llanma. Djumayev Z.A.- T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi", 2021, 127-bet.
2. Economics : principles, problems and policies / Campbell R. McConnell, Stanley L. Brue.— 17th ed. P-210
3. Andronova O.A., Izryadnova O.I., Kazakova M.V. Tax burden and tax system in the countries of the world: dynamics and reforms. //Journal of international economic affairs. 2020 y.
4. www.jstor.org Xorijiy kitoblar va xorijiy nashrlarning to'liq matnli ilmiy maqolalarning ma'lumotlar bazasi.
5. <https://www.imv.uz/> O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi rasmiy veb sayti ma'lumotlari.
6. <https://stat.uz/uz/> O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi rasmiy veb sayti ma'lumotlari.
7. <https://www.worldbank.org/> Jahon Banki rasmiy veb sayti ma'lumotlari.

3 <https://votpuskonline.ru>

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Shahzod Avilqulov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

